

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 4/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr.
1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 15. februar 2018

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Edvin Værøy

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i
anledning klagen dekkes i sin helhet.

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

Skadelidte er født [REDACTED]. Skadelidte har tjenestegjort i tre kontingenter fra [REDACTED], fra [REDACTED] og fra [REDACTED]. Han tjenestegjorde som kokk og geværsoldat. Skadelidte skal ha opplyst om at det var massiv drikking under tjenesten. Skadelidte har per i dag et alkoholproblem.

Skadelidte vokste opp i [REDACTED] og bor nå i [REDACTED]. Han har en tvillingbror, og en eldre søster født i [REDACTED] og en bror født i [REDACTED]. Skadelidte har selv beskrevet forholdene hjemme som vanskelige. På barneskolen ble han mobbet fordi han kom fra en fattig familie.

I [REDACTED] begynte han på [REDACTED] yrkesskole, maskin- og mekanikk retning. Fra høsten [REDACTED] til våren [REDACTED] tok han grunnkurs som kokk. Deretter flyttet han og tvillingbroren hjemmefra 18-19 år gamle. Han dro til [REDACTED] og broren til [REDACTED].

I tiden mellom tjenesteperioden i [REDACTED] og tjenesteperioden i [REDACTED], fremgår det av dokumenter fra NAV at skadelidte jobbet og tok andre del av kokkeskolen.

Etter den siste tjenesteperioden flyttet skadelidte til [REDACTED] og begynte å jobbe på [REDACTED] hvor han jobbet i mange år. Under disse årene var skadelidte sykemeldt flere ganger og et par av sykemeldingsperiodene gikk over flere måneder. Arbeidsforholdet tok slutt i [REDACTED] som følge av arbeidskonflikt. I perioden 2000-2004 jobbet skadelidte ulike steder. Siste arbeidsforhold var i 2013.

Skadelidte har ved Statens pensjonskasses (SPK) vedtak av 3. april 2014 fått innvilget billighetserstatning på kr 511 470 basert etter en varig medisinsk invaliditetsgrad på 54 prosent. Vedtaket om billighetserstatning bygger på erklæring datert 26. mars 2014 fra psykologspesialist Cecilie Thorsen. Skadelidte har senere fremmet krav om særskilt kompensasjon.

SPK har i forbindelse med kravet etter den særskilte kompensasjonsordningen innhentet en spesialisterklæring datert 9. september 2016 fra psykologspesialist Jan Rimau. Erklæringen er avgitt i henhold til mandatet for den særskilte kompensasjonsordningen. Rimau konkluderer med at skadelidte har en psykisk belastningsskade som følge av utenlandstjenesten og at han lider av alkoholisme.

Skadelidte har i perioden februar-juni 2013 gått til behandling hos psykologspesialist Cecilie Thorsen. Thorsen har skrevet to psykolograpporter om skadelidte. I den ene rapporten nevnes det vesentlige symptomer på aggresjon og alkohol. Det nevnes også omfattende omsorgssvikt i barndommen med fysisk og psykisk vold, samt mobbing på skolen. Det nevnes også et suicidforsøk etter et samlivsbrudd 15 år tidligere.

SPK har i vedtak av 9. november 2016 innvilget skadelidte kompensasjon tilsvarende 35 G etter forskriftens Del I. Advokat Jon Olav Holvik har på vegne av sin klient påklaget vedtaket i klage datert 21. november 2016. I klagen anfører advokat Holvik at faktum i saken er vurdert feil og at det er feil rettsanvendelse. Advokat Holvik fremholder at skadelidte har krav på full kompensasjon etter forskriftens Del II (65 G).

SPK har ved oversendelsen av klagen ikke funnet grunnlag for å endre sine tidligere konklusjoner, og vedtaket er sendt frem til klagebehandling.

Både skadelidte og hans advokat møtte i klagenemnda. SPK var også til stede på møtet.

2. Klagenemndas vurdering

Rett på kompensasjon etter forskriften forutsetter i henhold til forskriften § 3 at skadelidte er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon. Videre kreves det at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet.

De nærmere krav til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng.

SPK har tidligere innvilget skadelidte kompensasjon etter forskriften del I tilsvarende 35 G, men har avslått krav under forskriftens del II. Spørsmålet for nemnda er om det er tilstrekkelig sannsynliggjort at tjenesten er årsak til skadelidtes varige, psykiske lidelse og således om det alminnelige beviskravet etter forskriften del II (65G), er oppfylt.

SPK har lagt til grunn at skadelidte har oppfylt bevisbyrden etter de lempeligere krav til bevis etter kompensasjonsordningens del I, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 27. november 2010. Dette tolkningsnotatet må sees i lys av et presiserende tolkningsnotat av 7. november 2014. Det fremgår her at tolkningsanvisningen knytter seg til vurderingen av bevis som ligger langt tilbake i tid, og at mangel på tidsnære bevis for slike eldre forhold, ikke i seg selv vil føre til avslag på krav etter kompensasjonsordningen.

Formålet er å fange opp de tilfeller som ligger langt tilbake i tid og hvor det ikke lar seg gjøre å fremskaffe tilstrekkelig med bevis som kan dokumentere at skadelidte ble påført en psykisk belastningslidelse under tjeneste. Ved anvendelsen av en lempeligere bevisvurdering vil skadelidtes forklaring, sammenholdt med det øvrige bevisbildet, danne grunnlag for vurderingen av om skadelidte er berettiget til en kompensasjon. I den sammenheng vil konsistensen i skadelidtes forklaring over tid ha særlig relevans, samt om skadelidtes forklaring om psykiske plager er avgitt på et tidspunkt forut for innføringen av kompensasjonsordningen. Der det foreligger opplysninger eller andre typer bevis som tilsier at det er andre og for tjenesten uvedkommende årsaker til skadelidtes psykiske plager, vil disse vektlegges etter alminnelige bevisregler. Der det foreligger holdepunkter for at de psykiske plagene skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon, vil det tale mot kompensasjon.

Foreligger nedtegnelser mv som ligger tett opp mot tjeneste, og som bidrar til å klarlegge skadelidtes tilstand på den tiden, vil de være særlig viktig ved bevisbedømmelsen. Foreligger slike opplysninger, er man utenfor området for tolkningsanvisningen. Tilsvarende gjelder ved vurderingen av nye bevis som sannsynliggjør at skadelidte uansett ville ha fått sine plager, eller uansett ville ha falt ut av arbeidslivet.

SPK har i sin vurdering lagt til grunn at skadelidte etter de lempeligere vilkår har oppfylt sin bevisbyrde. Dette er således ikke gjenstand for prøving av nemnda. Spørsmålet i saken er dermed om skadelidte har oppfylt de beviskrav som gjelder etter forskriften del II.

Etter forskriften del II gjelder de alminnelige krav til bevis, jf. forskriften § 4 a, hvor det fremgår at det er de bevistema og beviskrav etter det lovfestede objektive ansvaret i forsvarspersonelloven § 12 b som gjelder. Det skal derfor foretas en strengere vurdering av bevis under ordningens del II enn det som det er gitt anvisninger på etter del I.

SPK har i sitt avslag på kompensasjon under ordningens del II, vist til at skadelidte har gitt sprikende forklaringer i saken og at det først er 23 år etter hjemkomsten fra [REDAKERT] at skadelidtes psykiske plager ifølge legejournaler settes i sammenheng med tjenesten.

Skadelidtes advokat har i klagen anført at mangel på tidsnære bevis synes å være det avgjørende for at SPK gir skadelidte avslag på kompensasjon under ordningens del II.

Det skal foretas en fri bevisbedømmelse. Det oppstilles da ingen begrensninger for hvilke bevis som skal fremlegges, men vekten av dem vil naturligvis variere, jf. bl.a. Rt. 1998 s 1546 og Rt. 2010 s

1547. Det er ikke et vilkår at det foreligger tidsnære bevis i form av journaler eller lignende, for at beviskravet etter forskriften § 4 a skal være oppfylt. Spørsmålet blir hva som anses som mest sannsynlig årsak til at skadelidte utviklet en psykisk lidelse.

SPK har i forbindelse med behandlingen av saken innhentet en spesialisterklæring fra psykologspesialist Jan Rimau. Erklæringen er avgitt i tråd med mandatet fastsatt med hjemmel i forskriften om den særskilte kompensasjonsordningen. Psykologspesialist Rimau konkluderer med at skadelidte har PTSD som følge av utenlandstjenesten og at skadelidte har en varig medisinsk invaliditetsgrad på 34%.

Forutsetningene for Rimaus vurderinger og konklusjon baserer seg på skadelidtes egen forklaring til ham, uten at dette har støtte i den foreliggende dokumentasjon. Med bakgrunn i at erklæringen ikke har støtte i underliggende objektive bevis, har spesialisterklæringen begrenset bevismessig verdi.

Det foreligger også to psykolograpporter fra psykologspesialist Cecilie Thorsen som skadelidte gikk til behandling hos i 2013. I den ene rapporten nevnes det omfattende omsorgssvikt i barndommen med fysisk og psykisk vold og mobbing på skolen. Den andre rapporten har Thorsen utarbeidet i forbindelse med at skadelidtes krav til SPK om billighetserstatning. I denne rapporten konkluderer Thorsen med at skadelidte er skadet etter tjenesten i [REDACTED], og at det er FN-tjenesten og ikke barndomsforholdene som er mest skadevoldende.

Det foreligger videre journalnotater fra psykologspesialist Beate Kryvi ved Solli DPS, hvor skadelidte har gått til behandling. Her fremgår det at skadelidte sliter med depresjoner og indre uro, manglende initiativ, dårlig søvn, følelse av håpløshet, kroppslige spenninger og et problematisk forhold til alkohol.

Spesialisterklæringen fra Rimau, psykolograpportene fra psykologspesialist Thorsen og journalnotater fra psykologspesialist Beate Kryvi ved Solli DPS viser et sammensatt årsaksbilde. Skadelidtes forklaringer spriker og synliggjør et sammensatt årsaksbilde preget av omfattende omsorgssvikt og mobbing i barndom, alkoholproblemer mv.

Ut ifra den foreliggende dokumentasjonen, synes skadelidte å ha fungert greit i sitt arbeid på [REDACTED] i ca. 10 år etter tjenesten. De sykemeldingsperioder skadelidte hadde under dette arbeidsforholdet, har ikke vært relatert til psykiske lidelser. Det fremgår av dokumentasjonen i saken at arbeidsforholdet skal ha blitt avsluttet som følge av en arbeidskonflikt. Skadelidte har etter dette vært i arbeid frem til 2012.

Det er først i 2013 at skadelidtes psykiske lidelser settes i sammenheng med tjenesten. At tjenesten skal være årsak, underbygges ikke av den øvrige medisinske dokumentasjonen i saken. Det er heller ikke dokumentert at skadelidte har slitt med utfordringer som kjennetegner mange av de som er skadet under tjeneste. Ut ifra den foreliggende dokumentasjonen fremstår skadelidtes alkoholproblem som det primære og uten at dette kan settes i sammenheng med en underliggende psykisk lidelse.

Etter en samlet vurdering av bevisbildet, finner nemnda ikke sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til at skadelidte i dag har psykiske plager. Det alminnelige beviskravet som gjelder etter forskriften del II er ikke oppfylt. Skadelidte har som følge av dette ikke krav på kompensasjon etter 65 G-ordningen.

SPKs vedtak blir etter dette å stadfeste.

Det er fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand med kr. 27.562,50 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 10 timer og 30 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Kravet dekkes i sin helhet.

Skadelidte har også lagt frem reiseregning med tilsammen kr. 3.733,- for oppmøte i klagenemnda. Etter forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonal operasjon § 13, dekkes rimelige og

nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Skadelidtes kostnader ved møte i nemnda dekkes bare i den grad disse er omfattet av forvaltningsloven § 36. Ettersom kravet fra skadelidte ikke har ført frem, foreligger det etter nemndas syn ikke grunnlag for å dekke hans utgifter ved fremmøte. Kravet blir etter dette å avslå.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge. Statens pensjonskasses vedtak stadfestes.

SPK dekker saksomkostninger til juridisk bistand i anledning saken og klagen med kr. 27.562 inkl. mva. i henhold til krav.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 23. mars 2018

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder